

Duitsland na 1990:

Integratie Oost- en West-Duitsland

Kohl en de erfenis van de eenwording 1991-1998

De Duitse eenwording verliep niet alleen economisch, maar ook politiek en maatschappelijk moeilijk. Er werd wel gesproken van een verenigingscrisis. Belangrijke problemen waren de integratie van Oost- en West-Duitsland en de omgang met het DDR-verleden.

Oost-Duitsland werd onderdeel van de Bondsrepubliek en kreeg het West-Duitse politieke, sociale en rechtssysteem 'opgelegd'. Zo voelde het voor veel Oost-Duitsers, voor wie de wereld er ineens totaal anders uitzag. De werkloosheid was hoog, hun opleidingen waren vaak nauwelijks meer iets waard en velen voelden zich niet vertegenwoordigd door de West-Duitse politieke partijen. De PDS, de opvolgerpartij van de communistische SED die het in de DDR voor het zeggen had gehad, deed het in de jaren negentig goed in Oost-Duitsland. Dat begreep een deel van de West-Duitsers niet.

In die jaren begon ook de discussie of de DDR een 'onrechtstaat' was geweest of een rechtsstaat waarin ook onrecht bestond. Die discussie werd niet altijd even subtiel gevoerd. Veel Oost-Duitsers kregen het gevoel dat hun verleden er minder toe deed en dat ze tweederangsburgers waren. Dat leidde tot hernieuwde aandacht voor de *Alltag*, het dagelijks leven in de DDR, en *Ostalgie*, een nostalgisch terugblikken op de goede kanten die het leven in de DDR ook had.

De ontmanteling van de archieven van de Oost-Duitse geheime dienst de Stasi bracht Duitsland in een unieke positie: het pionierde met het beheer van een opgedoekte geheime dienst. In 1991 had de Bondsdag een wet aangenomen die inzage in de dossiers voor burgers, journalisten en wetenschappers regelde. De Bundesbeauftragte für die Stasi-Unterlagen (BStU) werd de instantie die de archieven beheerde. Nu was de vraag welke informatie de BStU openbaar moest maken. En hoe bescherm je de privacy van slachtoffers? De Stasi had zo'n breed netwerk aan informanten, IM's (*Inoffizielle Mitarbeiter*), die kon je niet allemaal over één kam scheren.

Voor veel Oost-Duitse burgers waren de onthullingen moeilijk - omdat ze IM waren geweest of omdat ze ontdekten dat ze bespioneerd waren door vrienden en familieleden. Sommige Oost-Duitsers besloten daarom hun dossier niet in te kijken. Maar velen deden het wel. Tussen 1992 en 2013 hebben meer dan 3

miljoen Duitse burgers hun Stasi-dossier ingezien.

De veroordeling van mensen die in de DDR verantwoordelijk waren voor misdaden bleek moeilijker dan gedacht. Dat kwam doordat in het eenwordingsverdrag tussen West- en Oost-Duitsland was vastgelegd dat burgers voor misstappen uit het verleden alleen naar DDR-strafrecht berecht konden worden. Sommige grenssoldaten en hooggeplaatste politici werden veroordeeld omdat ze verantwoordelijk waren voor het schieten op vluchtelingen aan de grens. De meesten kwamen er echter met korte of voorwaardelijke straffen van af.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/naslagwerk/707/integratie-oost-en-west-duitsland>